

NORDBI

Aktuellt

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden.

Nr 2 2024

I detta nummer:

Lurö parningsstation 40 år

Export av våra bidrottningar

**Rapporter från Stensele, Västerbotten, Medelpad,
Dalsland, Nordens Ark, Norge**

och mycket mer

www.nordbi.se

REDAKTÖRENS RUTA

Tidningen ges ut av Föreningen NordBi med 2 nummer per år. Föreningen NordBi driver Projekt NordBi.

Styrelse vald 2024-2026:

Ordförande: Yngve Thorné, Skattlösberg 14 770 12 SUNNANSJÖ 070-625 96 06, E-post: yngvethorne@gmail.com

Vice ordförande: Sven Nordström, Stordalen 307, 861 92 BERGEFORSSEN 073-274 80 25 E-post: svennordstrom00gmail.com

Kassör: Olle Nygren, Berguddsvägen 14, 918 03 HOLMÖN 070-663 67 06, E-post: olle@damina.se
Sekreterare: Anna Petersdotter, Keräsänkka 239 953 91 Haparanda 070-582 00 07, E-post: anna.petersdotter@gmail.com

Ledamot: Robert Svensson, Sätervägen Torstorp, 614 92 SÖDERKÖPING 076-135 76 00 E-post: saturdaykid@hotmail.com

Ledamot: Pierre Danielsson, Februarivägen 5 365 32 LESSEBÖ 070-572 23 19, E-post: pierre.danielsson48@gmail.com

Ledamot: Ann-Charlotte Berntsson, Tveten 5, 457 43 FJÄLLBACKA 070-261 81 74, E-post: anncharlotteberntsson@nordensark.se

Ledamot: Natuschka Lee, Marmorvägen 12, 907 42 UMEÅ 070-375 12 13, E-post: apoidea@natuschkalee.org

Ledamot: Carl-Ove Bertilsson, Torvalla By 325, 831 92 ÖSTERSUND 070-670 46 06, E-post: carlove.bertilsson@gmail.com

Valberedning: Mats Sundling(sammankallande) mats.sundling@lfvasterbotten.se och Jonas Hagberg.

Suppleant: Ingvar Arvidsson (för kontaktuppgifter se nedan).

Revisorer: Åke Jonsson och Per Ruth. Ersättare: Sven Carlsson

Projektleddare: Sven Nordström. Redaktör: Robert Svensson

Extra resurspersoner: Ingvar Arvidsson, Ängemyrsgatan 5, 666 31 BENGTSFORS, 0531-61398, 32178, 070-6839517, E-post: ingvar.arvidsson@telia.com och Per Ruth, Mellanbågen 14, 907 38 UMEÅ, 070-5692411, E-post: per.ruth@sofiehem.ac

Redaktionen tar tacksamt emot synpunkter på innehållet och förslag till artiklar till kommande nummer. Medlemsavgiften är 300 kr, vilket innefattar 2 nummer av NordBi-Aktuellt.

Obs! Skriv alltid in ditt namn på inbetalningsavin! Medlemsavgiften för 2025 hoppas vi du betalar så snart som möjligt. Du är viktig för vårt projekt!

Medlemsavgiften för 2025 sätter du in på bankgiro 5698-7548.

IBAN: SE23 8000 0823 4798 3199 3622, BIC: SWEDSESS

Du kan också swisha till 123 374 9009

Detta nummer går ut till ca 600 adresser. Välkomna alla nya medlemmar! Värva gärna fler medlemmar till föreningen!

Både stora och små **gåvor** till projektet är välkomna. Vi bugar och tackar alla generösa givare! Tack!
Gör nordbiprojektet känt genom att sätta vår fina **dekal** på honungsburken (då kan du lätt höja priset). En karta med 24 märken kostar 25 kr. Vi har också tryckt upp en större version av dekalen med diametern 15 cm, att sättas på bilen, vid bigården och andra ställen där den syns bra. Den kostar 25 kr/st och kan köpas hos Per Ruth eller Ingvar Arvidsson.

NordBi-Aktuellt erhåller ekonomiskt stöd för utgivningen av **EU-medel från Jordbruksverket (Landsbygdsprogrammet)**. **Från Nationella Honungsprogrammet erhåller projektet stöd till avelsverksamheten.**

Besök vår hemsida: www.nordbi.se Ansvarig webbredaktör: Robert Svensson (se ovan).

Hemsidan är uppdaterad och kommer att kompletteras efterhand.

Omslagsbilden: Lurö parningsstation firar 40 år..

Sedan sist...

... har vi haft en mycket olikartad biodlingsssäsong. Det verkar finnas de som har fått normala honungsskördar, eller bättre. För det flesta har det inte alls gått bra – sämre än i fjol, som även det var ett dåligt år. För dom som odlar drottningar har det även varit lite olika utfall. En del har haft stora vinterförluster. Man får dock intrycket av att det drabbat de med bin av annan sort än nordiska. Synd att SBR inte tar upp typen av bin i årsrapporten.

Sedan sist har även SBR hoppat av uppdraget att samordna de olika biavelsgruppernas ansökan om *Stöd till parningsstationer och parningsplatser* från Jordbruksverkets *Stöd till Biodlingssektorn*. Motiveringen är att projektredovisningen är för krävande och komplicerad med ett flertal olika aktörer som ingår i projektet. Det innebär att vi nu har återgått till att söka stödet själva direkt från Jordbruksverket för år 2025.

Men vi befinner oss i princip i samma satts som SBR, i och med att vi har två parningsstationer och ett alltmer ökande antal parningsplatser – från Haparanda i norr till Blekinge i Söder. Den modell som vi arbetat med tidigare, vilket inneburit att fakturor har betalats löpande enligt principen ”först till kvarn”, har nu havererat. Beviljade projektpengar täcker inte på långa vägar de fakturor som kommit in. Den modellen har ju hjälpligt fungerat tidigare – även om det förut också varit så att privatpersoner har lånat ut pengar för att fakturorna ska kunna betalas. Men nu måste det ändras.

Hur vi ska utforma modellen ska diskuteras på det kommande fysiska styrelsemötet i november. Som projektsamordnare redovisar jag här några av principerna som jag tror måste gälla framöver. Systemet måste fungera så att det inte ska betalas ut mer pengar än vad som beviljats från Jordbruksverket. Det innebär att Föreningen NordBi inte ska ta ekonomiska smällar som till slut blir omöjliga att hantera.

Det måste bli de enskilda p-ställena som får se det som att de – i mer eller mindre stor utsträckning – kan få just *bidrag* till sin verksamhet. Det kommer ju att ställa större krav på att de som vill ha viss kostnadstäckning i förväg måste tänka till, om kommande säsongens kostnader och göra budgetar eller offerter.

Det finns signaler om att även detta stöd, på samma sätt som *Stödet till Lantrasföreningar* (för själva föreningens kostnader för konferensen, styrelsemötet, NBA, etc) kan komma att övergå till upphandling/avtal. När beslut om bidragets storlek kommer från Jordbruksverket får vi justera den summa som betalas ut till p-ställena, antingen procentuellt eller genom att prioritera typer av kostnader till exempel resor. Kanske en kombination av detta.

Vi har redan börjat införa avtal mellan föreningen och varje parningsställes föreståndare som ett krav för att kunna vara med i bidragssvängen som ett steg på vägen. Att föreståndaren och drottningodlarna ska vara medlemmar in Föreningen NordBi är också ett naturligt krav. Men det är kanske så, att p-ställena redan under kommande vår, måste komma in med ”äskanden” inför 2026. För p-ställen ”under uppbyggnad” (vilka nu är fler än befintliga), är ju detta lite svårt. Men vi får se om vi kan hitta en lösning på detta.

Sven Nordström

40-årsjubileum på Lurö

Lurö är Sveriges största och viktigaste parningsstation. Vi parar ca 800 drottningar där varje år. Detta har stor betydelse för nordbiprojektet, då vi kan vara frikostiga med drottningleveranser till olika delar av landet, speciellt till områden där ny verksamhet startar. Det ska då också handla om drottningar som kan bygga upp starka, friska renrasiga samhällen.

En djärv start

När Gunnar Johansson och Rolf Nordström startade stationen 1984, handlade det om att försöka rädda det nordiska biet i sydvästra Sverige. Situationen var prekär. Andra biraser trängde på, särskilt det italienska biet. Hilding Gustavssons plan, som han presenterade 1982, var, att varje region i landet där det fortfarande fanns kvar nordiska bi skulle rädda sitt lokala material. Det fanns en tro att det fortfarande fanns ett så pass rent material även här, att detta skulle kunna räddas och utvecklas genom en säker parningsplats där ingen risk för hybridisering med andra raser skulle föreligga.

Intresset var stort och förhoppningarna höga. Det kom drottningar bl a från Värmland, Västergötland, Småland och Bohuslän. Alla hade problem med hybridiseringar hemma men nu skulle man, i alla fall bit för bit, få rena nordiska bin med bra temperament.

Problemet var att hitta drönarsamhällen med de kvalitéer som krävdes. Det visade sig snart, att de parade drottningarna inte hade blivit bättre än sina mödrar. De visade snart att de hade kvar sitt dåliga temperament, vilket man kunde konstatera att drönarsamhällena också hade. Att komma nära drönarsamhällena på Lurö var inte att rekommendera. Efter 5 år kände vi oss ställda mot väggen. Det var en utmärkt idé men resultatet var nedslående. Vad skulle vi göra?

Det fanns, som vi såg det, två alternativ att välja mellan: Lägga ner parningsstationen eller starta ett nationellt projekt för att söka efter det "äkta" nordiska bi som fanns en gång, vilket äldre biodlare kunde vittna om.

Ett nytt och djärvt initiativ

Vi som diskuterade och fundera och så småningom bestämde oss för att välja det senare alternativet var Martti Öistämö och jag. Martti var en utmärkt duktig biodlare, initiativrik och målmedveten. Han hade börjat ett par år före mig och det var han som fick mig att köpa 2 bisamhällen hösten 1979, som han visste var till salu.

Vi formulerade så småningom en plan efter kontakt med flera andra entusiaster för det nordiska biet, som jag på hösten 89 presenterade för Statens genbanksnämnd i Jönköping. På frågan om jag var villig att ta på mig ansvaret för ett nationellt räddningsprojekt, svarade jag ja efter lite betänketid.

I planerna fanns Lurö med som en självklar och viktig del i räddningsarbetet, men då handlade det om att hitta drönarsamhällen som verkligen fullgjorde sin roll som producenter av renrasiga drottningar av hög kvalitet. Det stod klart för oss att det var drönarnas uppgift att höja kvalitén på vårt material. Här får inte fuskas! I vår avelsplan stod först att drönarnas vingvärden skulle visa på minst 90 procents renhet, men vi insåg snart att det var inte tillräckligt. Det måste vara 100 procent. De mätvärden som är aktuella är drönarnas mormors samhälle.

Omsorg om den genetiska variationen

Vi har också insett, att vi måste ha största möjliga omsorg om den genetiska variationen hos vårt begränsade avelsmaterial. Därför väljer vi drönarsamhällen från av olika ursprung. Antalet drönarsamhällen har vi succesivt ökat och är minst 6. I år var de 8. Dessutom måste det vara starka samhällen som producerar ett stort antal välmatade drönare. Under högsäsong kan vi vissa veckor ha 300 drottningar ute på ön. Om varje drottning ska para sig med 20 drönare, så kan ni själva räkna ut hur många drönare som måste offra livet.

Vi är ett tiotal drottningodlare som parar ca 800 drottningar varje sommar. De flesta av våra drottningodlare deltar i arbetet på stationen och ställer upp så att vi är minst 3 varje gång. Familjen Örnvald, som äger gården där vi har verksamheten och dessutom står för transportererna från Ekenäs på Värmlandsnäs till Basteviken på sydöstra Lurö, är en outhärlig samarbetspartner.

En härlig fest

Året börjar med att vi transporterar ut drönarsamhällena i maj och avslutas med hemtransport i september. Då är det också dags för en festlighet, då verksamheten ska redovisas och en god middag ska avnjutas. I år var det inte riktigt som vanligt. Stationen fyllde 40 år, vilket självklart måste uppmärksammas. Vi var 19 personer varav två var med redan från början – Martti Öistämö och undertecknad. Extra festligt var att Föreningen NordBis ordförande, Yngve Thorné gladde oss med sitt deltagande. Även SBR:s ordförande Björn Dahlbeck var inbjuden men hade anmält förhinder.0

Framtiden

Hur blir då fortsättningen? Entusiasmen visade klart, att det självklart blir en fortsättning. Men vi blir alla äldre och vi behöver hela tiden komplettera med nya gärna yngre medarbetare. Det är ett tufft och ansvarsfullt jobb att para 800 drottningar, men vi är en härlig gemenskap. Välkomna med drottningar men också med lite arbetskraft i den utsträckning ni kan. Båtresan ut genom Luröskärgården är också en njutning liksom den vackra ön.

Välkomna!

Ingvar Arvidsson

Dalsland och Lurö sommaren 2024

Aldrig jag minns, att ett år har varit ett annat likt. Nej, varje år är unikt, märkligt, fantastiskt eller bedrövligt. Ett sådant här år har jag aldrig varit med om, brukar vi få höra. Och det ska ni få höra igen!

Vi vet ju alla hur viktigt sälgdraget är. Det är det som sätter fart på utvecklingen i samhällena. Det är ju så härligt att stå och se när hur pollenet väller in. Då vet vi att äggläggningen är i full gång. Men hur var det i år? Regn och uselt väder. Och det viktiga hallondraget! Hur var det med det? Regn och regn. Grönsakerna kom aldrig upp. Jag sådde om, men det hjälpte inte. Potatisen stod stilla, men kom sig så småningom. I juli kunde jag konstatera, att det fanns inget att slunga. Bara ett under skulle kunna skulle kunna rädda situationen. Och undret kom!

Ett fantastiskt ljungrag

I slutet av juli började ljungen blomma och solen steg upp på en blå himmel. Vad ska det bli av detta? Och det blev! Ett fantastiskt ljungrag. En kväll i augusti står jag i solnedgången när solen lyser genom en gles tallskog och ser hur bina kommer högt men faller snabbt ner mot flustret. Massor med bin och samtidigt en strid ström under de inkommande som accelererar snabbt för att hinna komma hem igen med en last med nektar.

Det blev ingen rekordskörd men en mycket god skörd, som jag aldrig vågat tro på. Det betydde också att samhällena utvecklades inför vintern och jag bedömer dem som starka och med goda förutsättningar för en bra övervintring.

Drottningodlingen gick bra

Men det handlar ju också om drottningodling hemma och parning med starka samhällena med mycket drönare för drottningparningen på Lurö. Nu var inte samhällena så starka efter förra årets usla sommar och dessutom ett uteblivet sälgdrag. Men 6 samhällena åkte ut i slutet av maj och ytterligare 2 några veckor senare. De tog sig och under resten av sommaren kunde vi konstatera rikligt med drönare och god parning.

Det blev, som vanligt, intensiva veckor med 4 odlingar hos min vän Bkht med 137, 137, 166 och 203 täckta celler. Alla kläcker inte, men det blev i alla 528 som sattes i parningskupor och fick följa med på böljan den blå ut till Lurö. Med tillskott från 9 andra drottningodlare utplacerades sammanlagt 800 drottningar och cirka 700 blev äggläggande. De första veckorna låg vi på över 90 procent, men sedan blev det ett dalande resultat, precis som det brukar. Men 80 procent får väl vara godkänt.

Det krävs ett tapper gäng för att funka

Vi är ett tiotal kämpar som hjälps åt och vi behöver vara 3 stycken varje vecka under högsäsong, då vi har mellan 200 och 300 drottningar att gå igenom. Men det är vi. Dock skulle vi önska att vi var några fler. Vi är ett härligt gäng och det är inte bara ett tufft jobb. Det är en härlig båtresa och fin gemenskap också. Vi trivs tillsammans! Medverkande detta år har varit: Kjell Gustavsson, Arne Andersson, Lars Gustavsson, Alexander Bleckert, Jean Berg, Tomas Persson, Joakim Saxin, Martin Gustavsson, Linda Timell, Andreas Johansson och Ingvar Arvidsson. Ansvariga för båttransporten familjen Örnvald. Alla lika viktiga.

Som vanligt hade vi en festlig avslutning den 14 september. Men det står att läsa i en annan artikel.

Ingvar Arvidsson

En rapport från Stensele

Med hjälp av biodlare i närområdet, fortsätter vi med projektet att göra Stensele-trakten i södra Lappland till ett varroa-fritt nordbiområde.

Inför årets odling sattes ribban lägre än förra säsongen, i hopp om att hitta en balans som bättre passar de förhållanden som vi har här i Västerbottens inland. För det är en ganska stor skillnad att odla drottningar här i zon 7 på gränsen till zon 8 jämfört med att odla drottningar kustnära till.

När vi inför starten av årets odling vingmätte förra årets avkomma, såg vi att vinterbin kan leva riktigt länge i kupan. 10 månader efter vi hade bytt en krainerdrottning mot en ren nordisk i ett samhälle i vårt närområde, fanns det fortfarande krainerbin kvar i kupan. När det hade gått 11 månader efter byte av drottning gjorde vi en ny vingmätning, och då blev resultatet 100% nordisk. Slutsatsen måste bli att man kanske inte ska vara för snabb med att mäta vingar på försommaren (eller vara noggrann med att endast mäta gråbin) om man vill få ett korrekt resultat. I övrigt visade vingmätningen att samtliga övervintrade avkommor från förra året var 100% nordiska, vilket var glädjande.

Två år i rad har vi kunnat starta odlingen i Stensele kring den 15 juni. Men i år när vi hade för avsikt att förlägga odlingen till Hästliden, blev plötsligt den andra hälften av juni kall och regnig. Men en noggrann planering, som för övrigt fick korrigeras flera gånger på grund av det nyckfulla vädret, gjorde att resultatet av årets odling trots allt blev ganska bra och slutade med 12 äggläggande drottningar som kunde levereras under andra halvan av juli.

Även i år har vi odlat drottningar efter rena mödrar från Hjoggböle-, Stavershult-, och Bygdeträsk-linjerna.

Omlarvning och odling har skett i Hästliden och parningskassetter ställdes ut på tre olika platser: Hästliden, Rönnäs och Stensele. I Hästliden fanns flera generationer av Hjoggböle. I Stensele var det en mix med nordiska drönare, och i Rönnäs linjeparade vi med Stavershult. Parningsprocenten blev acceptabel på alla tre ställen (80%).

Förutom att vi har behållit testdrottningar i våra egna bigårdar, så har vi även levererat drottningar till närområdet och till andra varroa-fria områden i Västerbotten (Vilhelmina) och Norrbotten (Edefors).

I övrigt hoppas vi nu att vintern här i Stensele ska bli mildare än förra året då det under en månad i sträck var kring -40 grader, vilket förmodligen bidrog till att överlevnaden inte blev den bästa. Nu i höst har vi invintrat nio samhällen (SC 3 st, AAJ 6 st).

Sven Carlsson sven.carlsson@umu.se

Agneta Andersson-Jonsson agnetajonsson@telia.com

Medelpad

Drottningodlingen denna säsong gick inte bra, beroende på två faktorer. På grund av diverse besvärligheter som livet kan erbjuda så strulade det till sig. Men det var även ett påfallande svagt intresse från binas sida att föröka sig – ingen eller liten svärmlust vilket jag tror påverkade antagningen av celler. Men 5 drottningar fick tillbringa sin parningstid vid vår parningsplats.

Till det positiva hör att, åtminstone ett par, tre biodlare i vårt område som nu har målsättningen att börja med nordbidrottningodling och då tror jag att det kommer bli fler drottningar parade. En av de nya är Anna-Karin Johansson som har företaget BEEHappy. Hon hyr ut kupor till företag, som hon sköter om, men där honungen tillfaller företagen. Hon har även utbildat sig till honungskonnässör i Italien och erbjuder provsmakningsevent av honung. De flesta av sina kupor har hon i staden Sundsvall vilket innebär att det är buckfastbin i kuporna.

Men Anna-Karin är egentligen nordbivän. Så när skogsbolaget SCA föreslog att några kupor skulle placeras i Galtström söder om Sundsvall, blev det nordiska bin där.

Galtström var ett av de första järnbruken i Norrland men är nu en anläggning för SCA:s konferenser, etc men är även ett friluftsmuseum då masugn och de flesta byggnaderna finns bevarade sedan järnbrukstiden.

SCA anordnar varje sommar ett publikt event ”Galtströmsdagarna”. Anna-Karin deltog där i somras med ett informationsbord, observationskupa och honungsförsäljning.

Många var intresserade av bin och biodling. Barnen var fascinerade av de levande bina i observationskupan.

Undertecknad hjälpte till med att sprida broschyrer och berätta om vår förening. SCA gick med att intäkterna från honungsförsäljningen skulle gå oavkortat till Föreningen NordBi vilket gav några tusenlappar i vår kassa.

Ann-Karin planerar även att ordna en drottningodlingskurs nästa år vilket, vi hoppas ska få några nya att prova på den ädla konsten.

Sven Nordström

Biåret i Västerbotten 2024

Så var det dags att summera årets bisäsong och arbetet med de nordiska bina i Västerbotten. Ovanligt många vinterförluster rapporterades detta år. En sannolik förklaring är att varavarrotrycket nu är uppe i kritiska nivåer på många håll. Utebliven bekämpning får då ödesdigra konsekvenser vilket flera biodlare tyvärr blev varse. Att Umeortens Bf organiserar utdelning av oxalsyralösning och lånar ut förångare är ett lovvärt initiativ i kampen mot varroan.

Inte heller i år blev det någon lysande honungsskörd. Kanske något bättre än bottenåret 2023 men långt ifrån vad vi hade hoppats på.

Maj var varm och torr i hela länet. I Umeå låg medeltemperaturen 2,3 grader över senaste 30-årsmedeltalet och i Vilhelmina hela 4,6 grader över. Bina borde ha fått en flygande start kan man tycka men många upplevde nog att utvecklingen gick lite på sparlåga. Om det berodde på den rådande torkan eller det faktum att samhällenas utveckling inte höll jämna steg med dragväxternas tidiga blomning må vara osagt.

Junivädret var mer normalt och någon svärmsommar blev det inte. Svärmfångarna hade inte mycket jobb. Drottningodlingen gick både bra och dåligt. Foderbrist i kasetterna blev en överraskande observation som orsakade en del bortfall. Svårförklarligt kan man tycka när vädret var så varmt och fint. Men vad som senare skulle visa sig i fråga om honungsskörden -nektarflödet uteblev under vissa perioder trots att vädret var bra.

Juli bjöd på sommarvärme men också på mycket regn. En vacker lördag i mitten av månaden hade Åke Jonsson inviterat traktens biodlare till sin trädgård i Tavelnsjö. Omkring 25 personer kom med medhavt fika för att prata bin och titta på blomsterprakten varefter jag informerade om nordbiprojektet. Åke förevisade sedan parningsplatsen som ligger ett stenkast från huset. Där fyllde apideorna stolparna till sista plats. Vi var fyra drottningodlare som nyttjade platsen i år. Det resulterade i sammanlagt 55 äggläggande drottningar.

Augusti bjöd inte på något tillskott i kuporna då ljungraget uteblev. Nu återstår bara oxalsyrabehandlingen innan vi definitivt stänger för säsongen och önskar våra bin en god övervintring.

Per Ruth per.ruth@sofiehjem.ac

Hejsan från Blekinge!

Äntligen så verkar det vara slut på yngelrötan här nere, endaste ett samhälle har hittats och bränts.

Tyvärr så valde en av oss att byta ras till "Hel gula"... Men har nu ändrat sig p.g.a. argsint bin. Så hen återgår till nordiska. Sen den glada nyheten. Vi kommer att ha tillgång till två stycken intill liggande Öar ute i skärgården.

Vi har tre stycken blivande drönarsamhällen nu stående på fastlandet som ska ut i vår med hopp om att allt ska gå bra.

Hejsningar från oss i Blekinge

Nordens Ark och våra nordiska bin säsongen 2024

Detta år har nog varit ett av de mer besvärliga år för oss som biodlare överlag. Vinterdödligheten för vår del var högre än normalt. Vår egen teori var att det berodde på föregående års usla förutsättningar (vi hade mycket regn och lite yngel i kuporna och våra avläggare och mindre starka samhällen fick en tuff vinter med få bin som inte var i bästa form).

Tack och lov blev april och maj goda månader och vår decimerade besättning med nordiska tillväxte bra under denna period. Vi kunde starta avelssäsongen ganska tidigt och i slutet av maj körde vi ut våra avelssamhällen till Väderöarna. Samtidigt rivstartade vi med drottningodling i 5 samhällen, förberedde apideor som fylldes med bin när drottningcellerna började bli kläckfärdiga och gjorde ca 10 avläggare på de samhällen som var starka undersökta med vingindex avseende renhetsgraden. Då kom regnet och temperaturen liknade mer vår-rusk än försommar. Vi fick en period på 3-4 veckor med temperaturer runt 13-14 grader och blåst och regn merpart dagar. Vi råkade då ut för sämsta möjliga läge för de unga drottningar som skulle paras och det var nog knappt 50% av de drottningar vi tog fram första delen av säsongen som kom parade åter. Allt blev bättre efter midsommar även om förutsättningarna kanske inte var vindstilla och 30 grader någon gång denna för vår del av Sverige ganska badovänliga sommar. Till slut kom vi upp i betydligt bättre antal parningar per oparad ungdrottning och när säsongen var över hade Nordens Ark fått fram 95 drottningar och vi hade ut ytterligare 68 drottningar där 52 kom åter parade (72% för våra gästande apideor denna ganska ogynnsamma sommar). Totalt kom därmed 142 parade nordiska drottningar under 2024.

Bina hade gott om växter att dra på detta år och vi hade ingen period med dragstopp. Men bina hade dåliga förutsättningar för att kunna hämta någon nektar i ett överflöd. Vi fick i stort sett ingen sommarhonung alls och var faktiskt ganska bekymrade över honungslager för både människa och bi

då lager av honung i lador och bisamhällen i slutet av juli var nära noll. Som väl var så fick vi här på västkusten en bra period under augusti. Bina samlade ljunng om än inte i rekordvolym pga lägre temperaturer och en del blåst men ljunngen hade ju inte torkat bort och det blev faktiskt en honungsskörd till slut om än ej en stor sådan. Men framförallt så lade våra drottningar ägg i ett bra tempo och våra bisamhällen såg vid invintringen överlag ut att vara i bra storlek och form varmed vi har gott hopp om att övervintringen skall gå väl för våra bin och att kommande säsong blir fantastisk. ??

Vi önskar alla en god övervintring och ett fantastiskt nytt år.

Ann-Charlotte Berntsson/Nordens Ark

Export av våra bidrottningar

Det finns ett stort intresse för våra drottningar ute i Europa. Det gäller främst Tyskland men också Nederländerna och flera andra länder. I Tyskland är det främst två stora kunder som i sin tur förmedlar drottningar vidare till en kundkrets. Det har pågått under flera år och de är mycket tacksamma och nöjda med de drottningar som de får efter att ha testat drottningar från andra håll, som de inte varit nöjda med.

Från Armin Lockner nere i Bayern, som köper mellan 50 och 80 drottningar per år, har jag fått följande brev: Jag är väldigt lycklig med mina svenska drottningar. Stort tack till Ingvar Arvidsson! Drottningen som jag fick i augusti har byggt upp ett vackert samhälle. Jag har inte mätt dessa bin än, men arbetsbina ser fina och mörka ut. Mina F1:or från förra årets drottning blev alla parade i min bigård och avkomman ser mörka och fina ut och jag ska mäta dem alla. En annan drottning från förra året var efter vintern väldigt svag men har nu hämtat sig och är starka inför den kommande vintern. Vingmätning visar att hon är 100-procentig och nästa år ska jag odla fram ett antal döttrar efter henne.

Vi försöker att renpara våra nordiska drottningar här, men det är svårt, så vi försöker också med inseminering. De svenska bina anpassar sig väldigt bra här på våra sydliga breddgrader och populationen av Apis m mellifera ökar för varje. Det är en utmaning att återetablera det ursprungliga mörka biet, men vi är på god väg.

Vi vill fortsätta att lita på leveranser av drottningar från Sverige ytterligare några år och vi vill tacka Ingvar Arvidsson så mycket för denna värdefulla hjälp.

Armin Lockner

Information om kommande Årsrapport om övervintring till nordbi odlare:

En förfrågan till er nordbi odlare att notera och/eller lägga på minnet hur många bisamhällen ni invintrat i år. Vi kommer ställa samma typ av frågor som brukar ingå i SBRs årsrapport (Hur många samhällen som övervintrades, hur många som överlevde vintern), samt förstås uppgift om man invintrat inhemska nordiska bisamhällen eller icke inhemska bisamhällen. Inte omöjligt kommer det ingå frågor om mängd vinterfoder och vilken typ av vinterfoder och föregående års snittskörd, men viktigast frågeställning utgörs bättre vetenskap om grad av vinteröverlevnad/död på våra nordiska bin runt om i vårt land.

Vi hoppas på bättre vetenskap om våra nordiska bin överlag via svar om dem från våra medlemmar. Vi önskar vetenskap om nordiska bin övervintrar bättre än icke inhemska genom att i årsrapportering åter infoga fråga om vilken typ av bisamhälle som invintras. Per Ruth skev om gamla bitidningar i NBA nummer 1 2022 och i denna artikel infogades gammal statistik där bi odlarna hade efterfrågats avseende vilken typ av bin dessa hade invintrat (citeras här nedan). Vinterförlusterna skall oavsett räknas från avslutning av invintringen och fram till första dragperioden på vårkanten.

"Totalt omfattade rapporteringen 96980 samhällen varav 46179 av nordisk typ, 8876 av italiensk typ och 41925 bastarder. Vinterförlusterna 1942-43 var för nordiska bin 8,38%, för italienska bin 11,90% och för bastardbina 11,37%" Per skrev klokt att OM det Projekt Nordbi hade startats vid denna tid hade projektet kanske fått en flygande start. men det är ju inte försent att återuppta frågeställningen och få brett underlag om våra inhemska honungsbin. Vem vet det kunde kanske bli ett bra underlag för att få

fler att välja nordiska honungsbin? Bra underlag om inhemska honungsbins övervintring, mängd foder och skörd nationellt och länsvis borde vara en tillgång för biodlare när/om de skall fatta beslut om att vilja typ av honungsbi.

Vi tänker oss i skrivande stund att Nordens Ark skall sammanställa Föreningen Nordbis Årsrapport men det är inte i skrivande stund beslutat ännu.

Ann-Charlotte Berntsson (Föreningen Nordbi/Nordens Ark eller både och?)

En liten Norgesrapport oktober 2024

Avlsarbeidet

Norges birøkterlag produserer dronninger for testing annethvert år. I år var det brunbienes tur. Det er i prinsippet en lukket avlsbestand. Men fordi den er ganske liten – ca 20 dronninger – tas det inn dronninger utenfra år om annet. I år ble det tatt inn 3 dronninger fra Reinavlsområdet Flekkefjord, to fra Telemark og en fra Hedmark. Avlsdronningene produserer 10 - 20 døtre hver og fungerer også som dronegivere på parestasjonen. Dette skal gi den raskeste avlsframgangen, men innebærer også en fare for innavl og utarming av gen-mangfoldet. I år ble det produsert 365 test-dronninger som skal testes i 2025. I tillegg til de tradisjonelle egenskapene, legges det vekt på varroa-resistens ved beregningen av avlsverdi. 23 erfarne birøktere, testverter, deltar i testingen. I tillegg ble det produsert 60 dronninger til bruk i avlsarbeidet i fylkene.

Ellers i landet produseres det dronninger lokalt, fra Agder i sør til Troms i nord, og fra kysten og opp til 500 meter over havet i innlandet. I Troms har Borghild Kulseng drevet med brunbier i en årrekke.

Hun har biene i Harstad, der det er kystklima. Lenger inne i landet er Kjell Pedersen Lind i ferd med å bygge opp en bestand. I år har han fått norske dronninger inseminert med sæd fra en varroa-resistent stamme i Skottland og en stamme fra Ural. Naturlig paring ble registrert i Harstad, mens det var vanskeligere innover i landet så langt nord.

DNA-prøver

Under SICAMM-konferansen i Frankrike høsten 2023, ble satt fram ønske om å sjekke hvor reine de norske brunbiene er, om de har en god genetisk variasjon og om vi har sub-populasjoner av brunbier. Länderinstitut für Bienenkunde i Tyskland og Apigenix i Sveits ga respons og kunne tilby en DNA-test med 70 000 SNP's til en rimelig pris. Dette er nå blitt et prosjekt, der prøvene analyseres ved et laboratorium i Tyskland og resultatene tolkes av Apigenix.

Det ble sendt inn I alt 89 prøver (av 96 som var maks). Prøvene fordelte seg med 21 fra NB's avlspopulasjon, 24 fra Reinavlsområdet Flekkefjord og 44 fra resten av landet. Fra Reinavlsområdet og resten av landet har 34 birøktere sendt inn prøver. Det er ventet at svar på hvor reine biene er, kommer i løpet av vinteren. Grad av innavl tar ca et år, mens populasjons-tilhørighet tar mer tid. Hver birøkter vil bli orientert om sine prøver etter hvert som svar kommer.

Medlemslista

Jeg vet ikke om vi i Norge er spesielt kjent for å skryte, men det er nok slik at vi har skrytt på oss noen flere medlemmer enn de som faktisk er med. Nå er lista vasket, og vi er ca 110 medlemmer. Men hvert år kommer det noen nye.

SICAMM 2025

SICAMM skal arrangeres i Norge neste år. Da er det 30 år siden dette internasjonale brunbie-nettverket ble stiftet i Flekkefjord. Nå har organisasjonen fått en fastere form som medlemsorganisasjon der de enkelte lands foreninger er medlemmer. Konferansen blir den 27. til 29. mars, med mulighet for ekskursjon 30. mars. Foreningens president og leder for sekretariatet er Gabriele Soland, Sveits. Norsk koordinator for neste konferanse er Svein Harald Sønderland. Ellers er Sveriges egen Natuschka Lee i arrangementskomiteen og vet alt som er verdt å vite om framdriften.

Facebook gruppe, hjemmeside.

Det er for få som engasjerer seg i dette. På Facebook-gruppa kan jo alle legge ut interessant stoff. I det siste siste har det vært et spørsmål om hvor høy temperatur – og vindforhold – brunbidronninger trenger for paring. Her kan jo også dere i Sverige ha noe å fortelle.

Hjemmesiden krever tillatelse og eget passord for å skrive noe nytt. Men respons på det som står, er åpent for alle. Hvis du vil være selvstendig bidragsyter, kan du sende stoff på epost til post@norskbrunbielag.no, så blir det lagt inn. Hjemmesiden har fått mange rosende kommentarer for innholdet, spesielt det som gjelder utbredelsen av ulike brunbiepopulasjoner internasjonalt. Dette er skrevet Maria Budsynska Bu som var med på å starte Norsk Brunbielag og siden har fungert som bidragsyter.

I deler av Norge har det vært ganske stort vintertap de siste 2 vintrene, selv om brunbiene har greid seg relativt bra. Så til dere i Broderfolket:

De beste ønsker for overvintringen, både av birøktere og bier!

Hilsen Lars Kirkerud

Nyheter från det nya SICAMM, den internationella federationen för *Apis mellifera mellifera*

SICAMM (*Societas Internationalis pro Coservatione Apis melliferae melliferae*) är en internationell förening med syfte att bevara det utrotningshotade europeiska, mörka biet, *Apis mellifera mellifera* (Amm). Kärt barn har många namn – i Sverige kallar vi ättlingarna till dessa bin som bekant för nordiska bin, medan andra länder runt om i Europa kallar dem för bruna, mörka eller svarta bin. Det var den första biunderart som spred sig från medelhavet upp till norra Europa efter den senaste istiden, men under de senaste århundradet har den blivit undanträngd på grund av massiv import av andra bi underarter eller korsningar.

För över 30 år sedan bildades SICAMM av biodlare och naturvetare från Danmark, England, Norge, Polen, Schweiz, Sverige, Tyskland och Österrike. Fram till nu har dess ideella huvudfunktion varit att organisera internationella konferenser vartannat år. Konferensorterna har växlat mellan 13 olika värdländer, det senaste värdlandet var Frankrike med konferensort i de sydfranska alperna.

Nästa år firar SICAMM konferensen 30 års jubileum. Mycket har hänt under dessa 30 år. Glädjande nog har allt fler europeiska länder (inklusive Baltikum) bildat speciella biodlarföreningar med fokus på räddningsaktioner av Amm. Fler biodlare runt om i Europa har börjat odla Amm. Fler forskare har börjat intressera sig för Amm. Miljön och klimatet i Europa har påverkats negativt, där just insekter är hotade på olika sätt. På grund av detta har SICAMM under det senaste året genomgått en omorganisering (från förening till federation, inklusive uppdatering av loggan) för att kunna skapa ett mera effektivt nätverksorgan för de olika Amm föreningarna runt om i Europa. Styrelsen består av åtta medlemmar från olika länder (Schweiz, England, Irland, Frankrike, Litauen, Sverige). Flera arbetsgrupper med specifika nyttofunktioner kommer att bildas (t. ex. så har en styrelse för forskning kring bin bildats). Den gamla websidan <https://sicamm.org/> kommer att omarbetas och ändras till <https://sicamm.com/>

Allt fler har besökt de väl uppskattade SICAMM konferenserna, där den första ägde rum i Norge. Senast mötet ägde rum i franska alperna (augusti 2022). Med anledning av 30-årsjubileet kommer nästa möte att ordnas i Norge. Konferensen kommer att äga rum mellan den 27-30 mars 2024, i Stavanger, Norge.

Preliminärt program:

- 27 mars 2025: Ankomst, konferensen startar med föredrag och posters. SICAMM församlingsmöte (för officiella delegater från varje medlemsland som har rösträtt, övriga deltagare får närvara vid möte men har ej rösträtt).
- 28-29 mars 2025: Föredrag, posters, galamiddag med 30 års jubileumsfirande. Korta utflykter.
- 30 mars 2025: Exkursion till Lysefjoren

Konferensorganisatörer:

- **Lokalt i Norge:** Norsk Brunbielag (Svein Harald Sønnerland, Lars Kirkerud),
- **SICAMM styrelsen** (Gabriele Soland (president, CH), Klébert Silvestre (FR), Natuschka Lee (SE, Swedish University of Agricultural Sciences)

Plats: Stavanger, Norge.

Early bird pris för konferensavgift (inklusive fika, dock ingår inte övernattnig eller middagar): 220 Euro.

Öppet för anmälan (föredrag, poster eller informationsbord) fram till 20 december 2024. Anmälan är möjligt också efteråt men utan garanti för plats för presentation.

För mera info, vänligen maila till: info@sicamm.org, eller via whatsapp för gemensam kommunikation med alla intresserade konferensdeltagare.

